

Obsah

Předmluva	VII
1. Daňová propedeutika a úloha daní v ekonomice	1
1.1 Úloha daní v ekonomice	1
1.1.1 Příčiny existence státu	1
1.1.2 Rozpočtová a fiskální politika státu	3
1.2 Velikost veřejného sektoru a úroveň daňového zatížení	3
1.2.1 Model optimální velikosti veřejného sektoru	4
1.2.2 Měření daňového zatížení obyvatelstva ukazatelem daňové kvóty	7
1.3 Základní pojmy	8
1.4 Možnosti výběru daní v ekonomice	9
1.5 Nástroje daňové politiky	10
1.6 Makroekonomické modely působení daní	11
1.6.1 Model s fixními daněmi	12
1.6.2 Model s důchodovými daněmi	12
1.7 Funkce daní	13
Dodatek: Postavení a úloha daní v České republice	14
Shrnutí	18
Klíčové pojmy	18
Otázky a příklady	19
2. Geneze daní	20
2.1 Daně v otrokářské společnosti	20
2.2 Daně ve feudální společnosti	21
2.3 Daně v období liberalismu (nástupu kapitalismu)	23
2.4 Daně na přelomu XIX. a XX. století	23
2.5 Daně v období mezi světovými válkami	24
2.6 Daně po druhé světové válce	24
Dodatek: Vývoj daní na území dnešní České republiky	25

Shrnutí	38
Klíčové pojmy	38
Otázky a příklady	38
3. Klasifikace daní	39
3.1 Základní členění daní	39
3.1.1 Klasifikace daní dle jejich vazby na důchod poplatníka	39
3.1.2 Klasifikace daní dle subjektu daně	40
3.1.3 Klasifikace daní dle objektu daně	41
3.1.4 Klasifikace daní dle jejich respektování příjmových poměrů poplatníka	41
3.2 Třídění daní používaná k analýzám jejich dopadu	42
3.2.1 Klasifikace daní dle jejich dopadu na tržní mechanismus	42
3.2.2 Klasifikace daní dle stanovení hodnoty daně vzhledem k daňovému základu	42
3.2.3 Klasifikace daní dle stupně jejich progresse	45
3.2.4 Klasifikace daní dle jejich shodného působení v ekonomice	46
3.3 Třídění daní používaná pro praktické účely	47
3.3.1 Klasifikace daní dle stupně účelovosti použití jejich výnosů	47
3.3.2 Klasifikace daní dle způsobu jejich úhrady	47
3.3.3 Klasifikace daní dle příjmové a výdajové strany veřejných rozpočtů	47
3.3.4 Klasifikace daní dle jejich lokalizace v koloběhu finančních toků	48
3.4 Institucionální třídění daní	48
3.4.1 Klasifikace daní dle okruhu jejich platnosti a stupně závaznosti ..	49
3.4.2 Klasifikace daní dle platné národní legislativy	49
3.4.3 Klasifikace daní dle metodiky OECD	49
Shrnutí	51
Klíčové pojmy	51
Otázky a příklady	51
4. Daňové principy a vývoj daňové teorie	53
4.1 Geneze daňové teorie a požadavky na daňový systém	53
4.1.1 Aristoteles (kolem 300 př. n. l.)	53
4.1.2 Tomáš Akvinský (1268)	54
4.1.3 Kašpar Klock (1639)	54
4.1.4 Diomede Carafa (1641)	54
4.1.5 Thomas Hobbes (1670)	54
4.1.6 Johann Gottlieb von Justi (1755)	55
4.1.7 François Quesnay (1758)	55

4.1.8	Adam Smith (1776)	55
4.1.9	David Ricardo (1813)	55
4.1.10	Jean Baptiste Say (1814)	56
4.1.11	John McCulloch (1835)	56
4.1.12	John Stuart Mill (1848)	56
4.1.13	Adolf Wagner (1905)	57
4.1.14	Francis Ysidro Edgeworth (1915)	57
4.1.15	Arthur Cecil Pigou (1925)	57
4.1.16	John Maynard Keynes (1936)	59
4.1.17	Milton Friedman (1953)	59
4.1.18	Arthur Laffer (1973)	59
4.1.19	Joseph Stiglitz (1986)	61
4.1.20	Richard Musgrave a Peggy Musgrave (1989)	61
4.1.21	James Mirrlees, William Vickrey (1991)	61
4.2	Současný pohled na daňové principy	62
4.2.1	Princip efektivnosti	63
4.2.2	Princip administrativní jednoduchosti	65
4.2.3	Princip pružnosti	65
4.2.4	Princip spravedlnosti	65
	4.2.4.1 Zásada zdaňování dle užitku	65
	4.2.4.2 Zásada zdaňování dle schopnosti daňové úhrady	66
	Shrnutí	69
	Klíčové pojmy	69
	Otázky a příklady	69
5.	Daňová incidence	71
5.1	Úloha cenové elasticity při zdaňování na konkurenčních trzích	71
5.2	Rozložení daňového břemene	73
5.3	Ramseyovy daně	77
5.4	Incidence daní na trhu výrobních faktorů	78
5.5	Incidence daní na trhu práce	79
	5.5.1 Poptávková strana trhu práce	80
	5.5.2 Nabídková strana trhu práce	81
5.6	Incidence firemních daní	83
	5.6.1 Incidence jednotkové daně	83
	5.6.2 Incidence daně ad valorem	85
5.7	Incidence daní a časový faktor	87
	Shrnutí	88
	Klíčové pojmy	89
	Otázky a příklady	89

6. Nadměrné daňové břemeno	91
6.1 Vznik nadměrného daňového břemene	91
6.2 Vliv cenové elasticity na nadměrné daňové břemeno	93
6.3 Vliv velikosti daně na nadměrné daňové břemeno	95
6.4 Pojetí nadměrného daňového břemene v teorii blahobytu	96
6.5 Vliv typu daně na nadměrné daňové břemeno	97
6.6 Negativní nadměrné daňové břemeno	99
Shrnutí	99
Klíčové pojmy	99
Otázky a příklady	99
7. Analýza dopadu daní na domácnosti	101
7.1 Dopad daňového břemene z hlediska zdrojů a užití domácností	101
7.2 Lorenzova křivka	102
7.2.1 Lorenzova křivka a měření změn v příjmech domácností	102
7.2.2 Lorenzova křivka a měření daňové progresivity	106
Shrnutí	109
Klíčové pojmy	109
Otázky a příklady	109
8. Teorie důchodových daní	110
8.1 Daň z důchodů jednotlivce	110
8.1.1 Vymezení zdanitelného důchodu	110
8.1.2 Od základu daně k daňové povinnosti	112
8.1.3 Osobní důchodová daň a inflace	114
8.1.4 Vlastnosti důchodové daně jednotlivců	115
8.1.5 Některé další způsoby zdanění osobních příjmů	115
8.1.6 Negativní důchodová daň	117
8.2 Daň ze zisků firem	120
8.2.1 Kontroverze na existenci firemních daní	121
8.2.2 Vymezení zdanitelného důchodu	121
8.2.3 Stimulační možnosti firemní důchodové daně	121
8.2.4 Problematika odpisů	122
8.2.5 Firemní důchodová daň a inflace	123
8.2.6 Problematika zásob	123
8.2.7 Financování firmy	124
8.2.8 Investice	125
8.3 Propojení osobní a firemní důchodové daně	127
Dodatek: Důchodové daně v České republice	128
Shrnutí	137
Klíčové pojmy	137
Otázky a příklady	137

9. Teorie majetkových daní	139
9.1 Přístupy ke zdanění majetku	139
9.2 Podstata zdanění majetku	140
9.3 Typy majetkových daní	141
9.4 Vlastnosti majetkových daní	144
Dodatek: Majetkové daně v České republice	144
Shrnutí	145
Klíčové pojmy	146
Otázky a příklady	146
10. Teorie spotřebních daní	147
10.1 Vymezení spotřebních daní a jejich vlastností	147
10.1.1 Nepřímé daně a princip spravedlnosti	147
10.1.2 Základní rozdělení nepřímých daní	148
10.1.3 Nepřímé daně a inflace	148
10.2 Všeobecné spotřební daně	149
10.2.1 Typy všeobecných spotřebních daní	149
10.2.2 Jednofázová daň	151
10.2.3 Daň z obrátu	152
10.2.4 Daň z přidané hodnoty	153
10.2.4.1 Výhody a nevýhody DPH	155
10.2.4.2 Způsoby výpočtu DPH	157
10.2.4.3 Počet sazeb DPH, nulová sazba DPH a osvobození od DPH	158
10.2.4.4 Vliv plátcovství daně na prodejní cenu a efektivní sazbu daně	160
10.2.5 Všeobecné nepřímé daně a Internet	164
10.3 Selektivní spotřební daně (akcízy)	165
Dodatek: Nepřímé daně v České republice	169
Shrnutí	173
Klíčové pojmy	173
Otázky a příklady	174
11. Teorie ostatních odvodů daňového charakteru	175
11.1 Sociální pojištění	175
11.1.1 Sociální zabezpečení	176
11.1.2 Všeobecné zdravotní pojištění	179
11.2 Ekologické daně	179
11.2.1 Místo daní v soustavě ekonomických nástrojů ochrany životního prostředí	180
11.2.2 Možné přístupy ke konstrukci ekologických daní	182
11.2.3 Klasifikace daní s ekologickými aspekty	183

Dodatek: Ostatní odvoody daňového charakteru v České republice	185
Shrnutí	187
Klíčové pojmy	188
Otázky a příklady	188
12. Teorie fiskálního federalismu	189
12.1 Definice fiskálního federalismu a příčiny jeho vzniku	189
12.2 Modely fiskálního federalismu	192
12.3 Principy fiskálního federalismu	194
12.4 Pravomoc ve zdaňování a daňové určení	195
Dodatek: Fiskální federalismus v České republice	196
Shrnutí	200
Klíčové pojmy	200
Otázky a příklady	201
13. Teorie daní v mezinárodním obchodě	202
13.1 Clo jako dovozní či vývozní daň	202
13.1.1 Geneze názorů na výši a druhy celních sazeb	203
13.1.2 Funkce cla v ekonomice	203
13.1.3 Teoretický pohled na působení cla v ekonomice	205
13.1.4 Druhy cla	207
13.1.5 Současná úloha cla	208
13.2 Mezinárodní daňové smlouvy	208
13.2.1 Historie mezinárodních daňových smluv	209
13.2.2 Problematika dvojího zdanění	209
13.2.3 Podstata mezinárodních smluv	210
13.2.4 Metody zabránění dvojího zdanění	210
13.2.5 Vzory mezinárodních smluv o zamezení dvojího zdanění	212
13.2.6 Vymezení základních pojmů mezinárodního daňového práva	214
13.3 Daňová koordinace a harmonizace	216
Dodatek: Česká republika a smlouvy o zamezení dvojího zdanění	216
Shrnutí	222
Klíčové pojmy	223
Otázky a příklady	223
14. Daňové úniky a psychologie zdaňování	224
14.1 Psychologická a ekonomická hranice zdanění	224
14.2 Definice daňového úniku	226
14.2.1 Legální daňový únik	227
14.2.2 Nelegální daňový únik	229
14.3 Měření velikosti daňových úniků	229

Obsah

Dodatek: Problematika daňových úniků v České republice	230
Shrnutí	232
Klíčové pojmy	232
Otázky a příklady	232
Literatura	233
Česko-anglický daňový slovník	237
Rejstřík	245